

ความพร้อมของศิษย์เก่าในการสนับสนุนพันธกิจของคณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ดาเรศ เงามเดช

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 50200

*อีเมลของผู้ประพันธ์บรรณกิจ: daret.n@cmu.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพร้อมของศิษย์เก่าต่อการสนับสนุนการดำเนินงานตามพันธกิจของคณะเศรษฐศาสตร์ ประกอบด้วย การจัดการศึกษา การวิจัย และบริการวิชาการ ข้อมูลที่ใช้ถูกเก็บจากแบบสอบถามด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยมีกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ศิษย์เก่าคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ระหว่างปี พ.ศ. 2507 - 2559 จำนวน 10,099 คน และ 385 คน ตามลำดับ ผลการศึกษาพบว่าศิษย์เก่ามีความพร้อมสนับสนุนการดำเนินงานตามพันธกิจของคณะหลายประเด็นครอบคลุมทั้งการจัดการศึกษา การวิจัย และบริการวิชาการ โดยลักษณะของศิษย์ที่มีความพร้อมให้ความร่วมมือกับคณะมากที่สุดเป็นกลุ่มที่อายุต่ำกว่า 40 ปี มีรายได้ไม่เกิน 50,000 บาท หรือบางคนอาจมีรายได้เกิน 100,000 บาท โดยส่วนใหญ่ทำงานเป็นข้าราชการหรือพนักงานบริษัทเอกชน อย่างไรก็ตาม การประชาสัมพันธ์และจัดทำโครงการเพื่อให้ศิษย์เก่าเข้ามามีส่วนร่วมยังต้องได้รับการพัฒนา รวมไปถึงการปรับปรุงหลักสูตรที่เน้นทักษะการทำงานจริงและการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพให้มากขึ้น และจัดโครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะให้แก่ศิษย์เก่าอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมการเป็นกำลังสำคัญให้ศิษย์เก่ากลับมาสนับสนุนการดำเนินงานตามพันธกิจของคณะเศรษฐศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

คำสำคัญ: ความพร้อม, ศิษย์เก่า, การสนับสนุน, พันธกิจ, คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Alumni Readiness to Support the Missions of the Faculty of Economics, Chiang Mai University

Daret Nguadet

Faculty of Economics Chiang Mai University, Mueang Chiang Mai, Chiang Mai 50200, Thailand

*Corresponding author's e-mail: daret.n@cmu.ac.th

Abstract

This research aimed to study the readiness of alumni to support the implementation of the missions of the Faculty of Economics at Chiang Mai University, which consist of education management, research, and academic services. The data were collected through questionnaires using a simple random sampling method, with the population and sample group being alumni of the faculty who graduated with a bachelor's degree between 1964 and 2016, totaling 10,099 and 385 individuals, respectively. The results of the study found that alumni were ready to support the implementation of the faculty's missions in many areas, covering education management, research, and academic services. The alumni who were most ready to engage with the faculty were typically under 40 years of age, with incomes not exceeding 50,000 Baht, although some earned more than 100,000 Baht. The majority were employed either as government officials or as private-sector employees. However, public relations and projects encouraging alumni participation still require improvement. In addition, revisions of the curriculum should place greater emphasis on practical job skills and career development, and the faculty should continuously organize training programs for alumni to strengthen their potential and encourage them to become an effective force returning to support the mission of the Faculty of Economics.

Keywords: Readiness, Alumni, Support, Mission, Faculty of Economics, Chiang Mai University

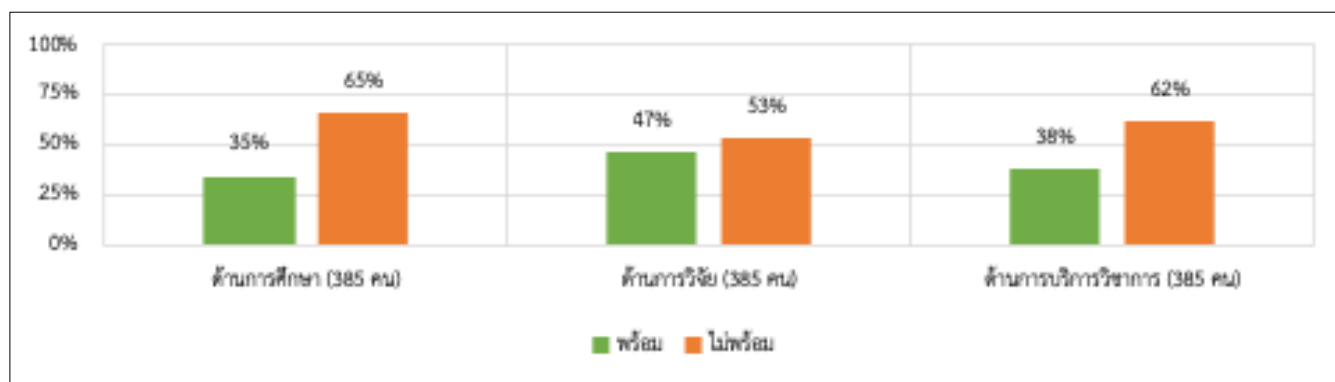
บทนำ

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2507 มีจุดมุ่งหมายขยายการศึกษาชั้นปริญญาทางสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ เพื่อพัฒนาสังคมในพื้นที่ภาคเหนือและระดับสากลให้ยั่งยืน ปัจจุบันคณะฯ ประกอบด้วยพันธกิจ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการศึกษาที่ต้องการผลิตบัณฑิตและพัฒนาผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพเพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน 2) ด้านการวิจัยมุ่งเน้นการผลิตผลงานวิจัยที่สร้างนวัตกรรมด้วยเครื่องมือทางเศรษฐมิติและการประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง และ 3) ด้านบริการวิชาการมีการให้คำปรึกษากับหน่วยงานภายนอกและให้บริการวิชาการแก่สังคมและชุมชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2567) ทั้งนี้ การขับเคลื่อนเพื่อให้พันธกิจประสบผลสำเร็จอาจเกิดขึ้นไม่ได้เลยหากขาดการช่วยเหลือจากศิษย์เก่าทั้งในด้านการแบ่งปันประสบการณ์ความรู้แก่นักศึกษาปัจจุบัน การสนับสนุนงบประมาณเพื่อกิจกรรมอันเป็นประโยชน์แก่การพัฒนานักศึกษา เช่น โครงการจิตอาสา กิจกรรมด้านศาสนาและจริยธรรม รวมถึงการเตรียมความพร้อมนักศึกษาสู่ตลาดแรงงาน นอกจากนี้ ศิษย์เก่ายังมีการสนับสนุนงบประมาณสร้างอาคารเรียน มอบทุนการศึกษา และร่วมกิจกรรมอื่น ๆ ผ่านทางสมาคมศิษย์เก่า ความร่วมมือนี้ช่วยให้คณะฯ สามารถพัฒนาและบรรลุพันธกิจได้อย่างต่อเนื่อง จะเห็นได้ว่า ศิษย์เก่าถือเป็นทรัพยากรหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคณะเศรษฐศาสตร์ซึ่งมีส่วนร่วมสร้างคุณประโยชน์ในหลายด้าน ฉะนั้น การเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับศิษย์เก่าที่แข็งแกร่งจะส่งผลต่อพฤติกรรมและทัศนคติที่ดี รวมถึงการกลับมาช่วยเหลือสถาบันการศึกษาในระยะยาวต่อไป (McAlexander & Koenig, 2001)

กฤษณ์ วัฒนารงค์ (2554) ระบุว่าแนวคิดการเป็นสถาบันนิยมส่งผลอย่างมากต่อศิษย์เก่าและการพัฒนาสถาบันการศึกษา โดยการที่ศิษย์เก่ามีความภูมิใจในสถาบันจะนำมาสู่ภาวะของ “สถาบันนิยม” และแม้จะจบการศึกษาไปแล้วก็ยังกลับมาช่วยเหลือสถาบันต่อไป เช่น มหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงระดับโลก “Harvard University” (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2551) มองว่าการสร้างและพัฒนาเครือข่ายศิษย์เก่า เช่น การจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยและศิษย์เก่า สร้างช่องทางเพื่อประสานงาน และแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกัน ทั้งหมดนี้ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือที่เข้มแข็งในการพัฒนามหาวิทยาลัยและมีเงินทุนสนับสนุนการศึกษาเข้ามาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ มีหลายงานวิจัยในอดีตที่ศึกษาถึงบทบาทและความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์เก่ากับสถาบันการศึกษา เช่น (ไข่มุก รักษ์แก้ว, 2545) พบว่ามหาวิทยาลัยหอการค้าไทยมีบทบาทสำคัญที่ทำให้ศิษย์เก่ามีความผูกพัน ทั้งนี้ ไม่ว่าศิษย์เก่าจะมีภูมิหลังต่างกัน เช่น เพศ อายุ และอาชีพ แต่ศิษย์เก่าเหล่านั้นมองว่าบทบาทของตนในการมีส่วนร่วมกับพันธกิจของมหาวิทยาลัยไม่ได้ต่างกัน (สุพร ศุภลักษณ์นารี และ ธงชัย สมบูรณ์, 2554) พบว่าศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยรามคำแหงมีความคาดหวังให้พันธกิจของมหาวิทยาลัยด้านการศึกษามีความเป็นสากล ด้านการวิจัยควรมีงบประมาณส่งเสริมให้เพียงพอ และด้านบริการสังคม มหาวิทยาลัยควรมีรูปแบบบริการสังคมให้หลากหลายมากขึ้น (สายสวาท เผ่าพงษ์ และคณะ, 2555) พบว่าศิษย์เก่าวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนครราชสีมามีความต้องการและความคาดหวังด้านการบริการวิชาการจากมหาวิทยาลัยในระดับสูง (อนวัช มีเคลือบ และคณะ, 2560) ศึกษาการจัดการสื่อสารเพื่อพัฒนาความผูกพันศิษย์เก่าของมหาวิทยาลัยรัฐในประเทศไทย และเสนอแนะว่ามหาวิทยาลัยไทยควรพัฒนาความสัมพันธ์กับศิษย์เก่า เช่น มีสมาคมและฐานข้อมูลศิษย์เก่าเพื่อสร้างความสัมพันธ์ รวมถึงให้ศิษย์เก่าเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดยุทธศาสตร์และแผนพัฒนานักศึกษา เป็นต้น

จะเห็นได้ว่ามีประเด็นสำคัญหลายประการเกี่ยวกับบทบาทและความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์เก่ากับสถาบันการศึกษา โดยพบว่าศิษย์เก่าเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสถาบันการศึกษาผ่านหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านการสนับสนุนทางการเงิน การมีส่วนร่วมในกิจกรรม และสร้างชื่อเสียง ซึ่งสถาบันการศึกษาต้องมีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ มีช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย และกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของศิษย์เก่า นอกจากนี้ ปัจจัยภูมิหลังของศิษย์เก่า เช่น อายุ อาชีพ และรายได้ ก็อาจส่งผลกระทบต่อความพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา เนื่องจากปัจจัยเหล่านี้สะท้อนถึงศิษย์เก่าที่มีความพร้อมทั้งด้านเวลา ทรัพยากร และประสบการณ์ เช่น ผู้มีรายได้สูงหรืออาชีพมั่นคงมักสนับสนุนทางการเงินหรือร่วมพัฒนาเชิงวิชาการได้มากกว่า ขณะที่ศิษย์เก่าอายุน้อยอาจมีข้อจำกัดแต่มีแรงจูงใจในการสร้างเครือข่ายหรือร่วมกิจกรรมมากกว่าศิษย์เก่าสูงอายุ ทั้งนี้ การเข้าใจความหลากหลายเหล่านี้จะช่วยให้สถาบันการศึกษาสามารถส่งเสริมความร่วมมือกับศิษย์เก่าได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากข้อมูลที่เก็บโดยคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507- 2559 ศิษย์เก่าของคณะฯ ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีจำนวนทั้งสิ้น 10,099 คน และแม้หลายปีที่ผ่านมา ยังไม่มีการรายงานจากศิษย์เก่าถึงความไม่พึงพอใจต่อผลการดำเนินงานตามพันธกิจของคณะฯ อย่างไรก็ตาม ภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างศิษย์เก่าจำนวน 385 คน พบว่าความพร้อมในการให้ความร่วมมือกับคณะฯ ในการส่งเสริมพันธกิจด้านการศึกษา ด้านการวิจัย และด้านบริการวิชาการ ยังมีน้อย ดังภาพประกอบที่ 1

ภาพที่ 1 เปรียบเทียบร้อยละของศิษย์เก่าที่ “พร้อม” และ “ไม่พร้อม” ให้การสนับสนุนการดำเนินงานตามพันธกิจของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (กลุ่มตัวอย่าง 385 คน)

งานวิจัยชิ้นนี้จึงต้องการศึกษาถึงความพร้อมของศิษย์เก่าคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของศิษย์เก่าเหล่านั้นให้มากขึ้นและเสริมสร้างให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินพันธกิจด้านต่างๆ กับคณะฯ ทั้งนี้ ยังไม่มีข้อมูลที่สามารถชี้ชัดได้ว่าศิษย์เก่าลักษณะแบบใดที่มีความพร้อมในการช่วยเหลือพันธกิจของคณะฯ รวมถึงความคิดเห็นของศิษย์เก่าเหล่านั้นต่อพันธกิจ อีกทั้งสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งจะมีพันธกิจที่แตกต่างกันออกไป งานวิจัยในอดีตจึงไม่อาจตอบคำถามข้างต้นได้เพียงพอ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาถึงความพร้อมของศิษย์เก่าต่อการสนับสนุนการดำเนินงานตามพันธกิจของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รวมไปถึงความคิดเห็นของศิษย์เก่า ซึ่งผลการศึกษาที่ได้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการแสวงหาความร่วมมือและเป็นแนวทางผลักดันให้พันธกิจของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สำเร็จได้อย่างต่อเนื่องต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความพร้อมของศิษย์เก่าต่อการสนับสนุนการดำเนินงานตามพันธกิจของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้แก่ การจัดการศึกษา การวิจัย และบริการวิชาการ รวมถึงความคิดเห็นของศิษย์เก่าต่อประเด็นต่าง ๆ

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณในรูปแบบการสำรวจและใช้วิธีการตอบแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยกลุ่มประชากร คือ ศิษย์เก่าคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ระหว่างปี พ.ศ. 2507 - 2559 จำนวน 10,099 คน สำหรับกลุ่มตัวอย่างถูกกำหนดจากวิธีของ Taro Yamane ได้จำนวนทั้งสิ้น 385 คน และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อกระจายแบบสอบถาม

1) ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ อายุ เงินเดือนหรือรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพปัจจุบันของของศิษย์เก่า

ตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของศิษย์เก่าในบทบาทของตนเองต่อการสนับสนุนการจัดดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ตามพันธกิจของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านการวิจัย และด้านการบริการวิชาการ

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 คน ตามที่คำนวณได้ข้างต้น โดยได้แบ่งหัวข้อแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป: ข้อมูลทั่วไปในส่วนนี้ ประกอบด้วยข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ ชื่อ-นามสกุล รหัสนักศึกษา อายุปัจจุบัน เงินเดือนหรือรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพปัจจุบัน โดยแบบสอบถามจะเป็นตัวเลือกและเลือกได้เพียงคำตอบเดียว

ส่วนที่ 2 ความพร้อม: แบบสอบถามส่วนนี้ต้องการทราบความพร้อมของศิษย์เก่าต่อการสนับสนุนการดำเนินงานตามพันธกิจของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังตารางที่ 1 ได้แก่ ด้านการจัดการศึกษา ด้านการวิจัย และด้านบริการวิชาการ แบบสอบถามจะเป็นตัวเลือกและเลือกได้เพียงคำตอบเดียว คือ “พร้อม” หรือ “ไม่พร้อม” ในการสนับสนุนประเด็นนั้น ๆ

ตารางที่ 1 พันธกิจของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

พันธกิจ	ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการขอความร่วมมือหรือการสนับสนุนจากศิษย์เก่า
ด้านการจัดการศึกษา	1. ให้ข้อมูลกับคณะต่อการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของคณะ
	2. เป็นวิทยากรบรรยายพิเศษ/อาจารย์พิเศษ

พันธกิจ	ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการขอความร่วมมือหรือการสนับสนุนจากศิษย์เก่า
	- จัดหาสถานที่ฝึกงานหรือสหกิจศึกษา/ให้ความอนุเคราะห์สถานที่ฝึกงานและสหกิจศึกษา/จัดหาศึกษาดูงานหรือให้ความความอนุเคราะห์สถานที่ศึกษาดูงานให้นักศึกษาปัจจุบัน - ร่วมเป็นคณะกรรมการเพื่อพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนของคณะ - เป็นผู้นำระดมทุนการศึกษา/เป็นคณะทำงานในการระดมทุนการศึกษาให้กับนักศึกษาปัจจุบัน - เป็นผู้มอบทุนการศึกษาและสามารถประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้บริษัท/องค์กรเอกชนบริจาคเงินสนับสนุนทุนการศึกษา
ด้านการวิจัย	- ร่วมทำวิจัยกับโครงการของคณะ - สนับสนุนงบประมาณ / อุปกรณ์สำหรับการทำวิจัยให้กับคณาจารย์/นักศึกษา - ตอบแบบสอบถามการทำวิจัยซึ่งมีศิษย์เก่าเป็นกลุ่มเป้าหมาย - เป็นที่ปรึกษาโครงการวิจัยต่างๆ ของคณะ / สนับสนุนให้อาจารย์เป็นวิทยากรเกี่ยวกับการวิจัยหรือเผยแพร่ผลงานวิจัยให้กับองค์กรเอกชนหรือองค์กรของศิษย์เก่าหรือวงการที่ศิษย์เก่าที่เกี่ยวข้อง - นำผลงานวิจัยของคณะไปใช้ในการดำเนินงาน / การปฏิบัติงานในองค์กรหรือหน่วยงานของท่าน - ช่วยสนับสนุนเผยแพร่ผลงานวิจัยของคณะ
ด้านบริการวิชาการ	- ให้ความร่วมมือกับคณะในการจัดประชุมสัมมนาทางวิชาการและการประชุมเชิงปฏิบัติการต่างๆ - ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อคณะ/สมาคมศิษย์เก่าต่อการจัดฝึกอบรมพัฒนาความรู้ให้กับศิษย์เก่า - เป็นวิทยากรในการประชุมสัมมนาทางวิชาการและการประชุมเชิงปฏิบัติการต่างๆ ของคณะ - เขียนบทความทางวิชาการตีพิมพ์ลงในวารสารทางวิชาการของคณะหรือมหาวิทยาลัย - สนับสนุนงบประมาณ/เอื้อเฟื้อสถานที่/สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดประชุมสัมมนาทางวิชาการและการประชุมเชิงปฏิบัติการของคณะ - เข้าร่วมการประชุมสัมมนาทางวิชาการและการประชุมเชิงปฏิบัติการของคณะ

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็น: เป็นการสอบถามความคิดเห็นต่อการพัฒนางานตามพันธกิจของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการศึกษา ด้านการวิจัย และด้านการบริการวิชาการ คำตอบของแบบสอบถามส่วนนี้เป็นการให้ลำดับความคิดเห็น (rating) ประกอบด้วย 4 ระดับ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถาม

เรียงลำดับพันธกิจจากควรพัฒนาน้อยไปจนถึงมากที่สุด โดยลำดับที่ 1 = ควรพัฒนามากที่สุด, ลำดับที่ 2 = ควรพัฒนามาก ลำดับที่ 3 = ควรพัฒนาปานกลาง และ ลำดับที่ 4 = ควรพัฒนาน้อย

ส่วนที่ 4 จุดเด่นและจุดด้อย: ระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมาในความคิดเห็นของศิษย์เก่า จุดเด่นและจุดด้อยของ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผู้ตอบแบบสอบถามคิดเห็นอย่างไร โดยแบบสอบถามจะเป็นตัวเลือก และเลือกได้เพียงคำตอบเดียว

3) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยครั้งนี้ใช้ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านแบบสอบถามที่ออกแบบ โดยผู้วิจัย โดยมีคำถามครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับความคิดเห็นของศิษย์เก่าต่อบทบาทในการสนับสนุนการดำเนินงาน ของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จากนั้นจึงเผยแพร่แบบสอบถามดังกล่าวในรูปแบบออนไลน์ผ่าน ช่องทางที่ส่งตรงไปถึงศิษย์เก่า เช่น อีเมลและ Line Application ส่วนตัว เพื่อให้ตอบกลับภายในระยะเวลาที่กำหนด ทั้งนี้กระบวนการเก็บข้อมูลดังกล่าวมุ่งเน้นความถูกต้อง ครบถ้วน และสะท้อนความคิดเห็นที่แท้จริงของศิษย์เก่า

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตามตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างศิษย์เก่าจำนวน 385 คน พบว่าส่วนมากอยู่ในช่วงอายุ 30 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.87 แบ่งตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนมากมีรายได้อยู่ที่ประมาณต่ำกว่า 20,000 บาท คิดเป็น ร้อยละ 19.48 ขณะที่ศิษย์เก่าส่วนมากจะประกอบอาชีพพนักงานหรือลูกจ้างองค์กรเอกชน ร้อยละ 35.84 รองลงมา คือข้าราชการและเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ ร้อยละ 22.34 และประกอบธุรกิจส่วนตัว ประมาณร้อยละ 13.51

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลทั่วไป (รวม 385 คน)

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุ	น้อยกว่า 30 ปี	108	28.05
	30 - 40 ปี	115	29.87
	41 - 50 ปี	60	15.58
	51 - 60 ปี	51	13.25
	มากกว่า 60 ปี	51	13.25
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ต่ำกว่า 20,000 บาท	75	19.48
	20,000 - 30,000 บาท	58	15.06
	30,001 - 40,000 บาท	56	14.55
	40,001 - 50,000 บาท	48	12.47
	50,001 - 60,000 บาท	25	6.49

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพปัจจุบัน	60,001 - 70,000 บาท	27	7.01
	70,001 - 80,000 บาท	15	3.90
	80,001 - 90,000 บาท	11	2.86
	90,001 - 100,000 บาท	16	4.16
	100,001 บาทขึ้นไป	54	14.03
	ข้าราชการ/ เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ	86	22.34
	รัฐวิสาหกิจ	30	7.79
	พนักงานบริษัท ห้างร้าน/ลูกจ้างองค์กรธุรกิจเอกชน	138	35.84
	เจ้าของกิจการ/ประกอบธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	52	13.51
	พนักงานองค์กรต่างประเทศ/ระหว่างประเทศ	3	0.78
	เกษียณอายุงาน/พ่อบ้าน/แม่บ้าน	27	7.01
	อาชีพอิสระ เช่น นักวิจัยอิสระ, NGO, ที่ปรึกษาบริษัท	10	2.60
	นักเรียน/นักศึกษา	5	1.30
	ว่างงาน	10	2.60
	อื่น ๆ	24	6.23

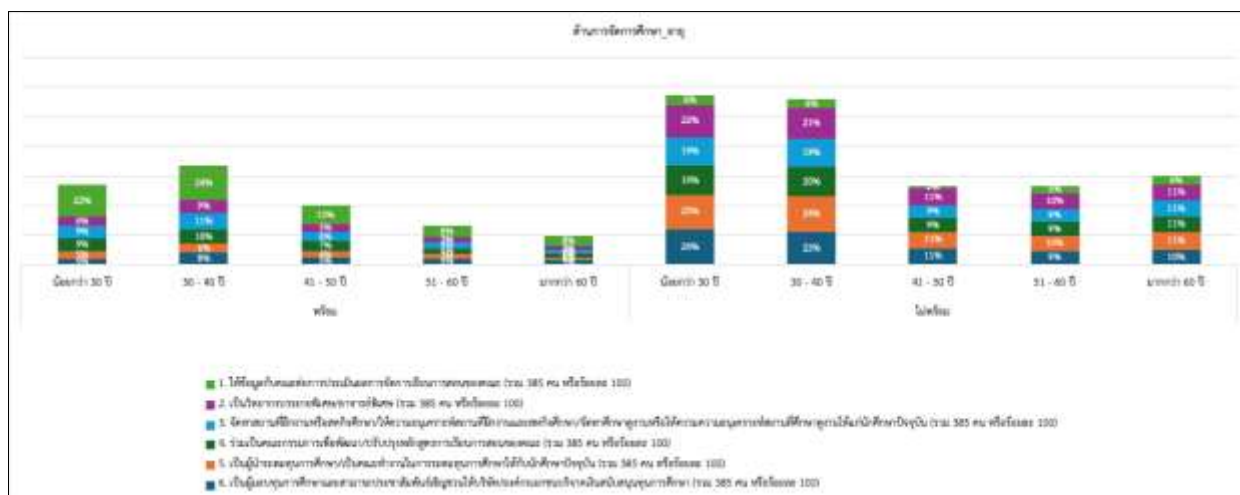
ส่วนที่ 2 ความพร้อม

ภาพที่ 2 - 1 ถึง 4 - 3 แสดงถึงผลการตอบแบบสอบถามความพร้อมของกลุ่มตัวอย่างศิษย์เก่าจำนวน 385 คน ในการให้ความร่วมมือทำกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพันธกิจของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ แบ่งตามช่วงอายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพปัจจุบันของศิษย์เก่า

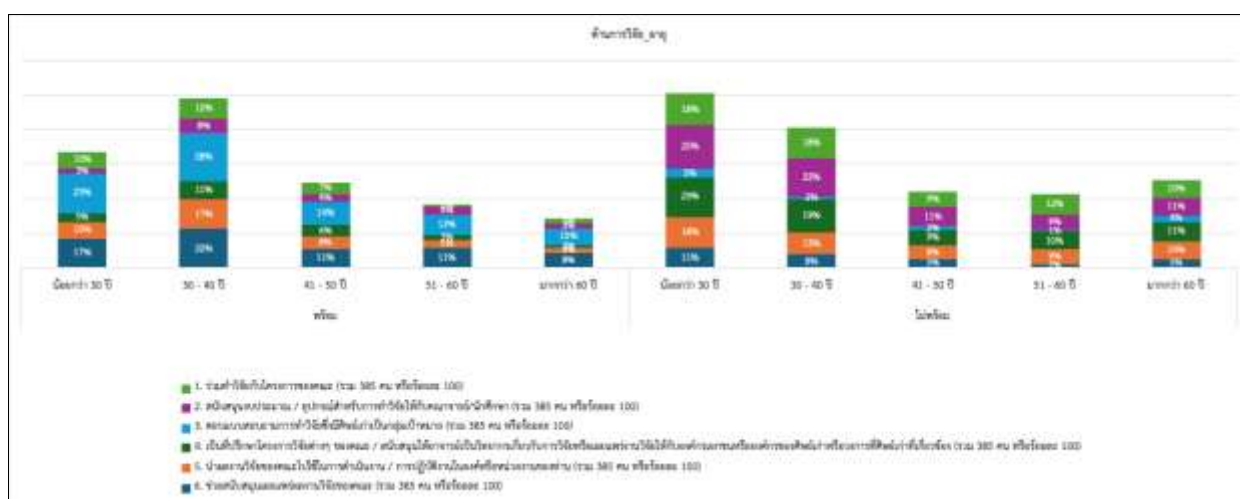
โดยด้านการจัดการศึกษา แบ่งตามช่วงอายุ (ภาพที่ 2 - 1) พบว่าภาพรวมทุกช่วงอายุพร้อมให้ความร่วมมือในประเด็นที่ 1. ค่อนข้างมาก คือ การให้ข้อมูลกับคณะต่อการประเมินผลการจัดการเรียนการสอน โดยช่วงอายุที่ตอบพร้อมมากที่สุดคือช่วง 30 - 40 ปี คิดเป็นประมาณร้อยละ 24 รองลงมาคือช่วงอายุน้อยกว่า 30 ปี ร้อยละ 22 ขณะที่ประเด็นอื่น ๆ ศิษย์เก่าส่วนมากยังไม่พร้อมให้ความร่วมมือมากนัก โดยเฉพาะประเด็นที่ 5. เป็นผู้นำในการระดมทุนการศึกษา และประเด็นที่ 6. เป็นผู้มอบทุนการศึกษาและประชาสัมพันธ์เงินบริจาคสนับสนุนทุนการศึกษา

ด้านการวิจัย แบ่งตามช่วงอายุ (ภาพที่ 2 - 2) พบว่าประเด็นที่ 3. มีส่วนร่วมตอบแบบสอบถามวิจัย และประเด็นที่ 6. การช่วยสนับสนุนเผยแพร่ผลงานวิจัยของคณะ ซึ่งศิษย์เก่าทุกช่วงอายุมีความพร้อมให้ความร่วมมือมากที่สุด โดยเฉพาะช่วงอายุน้อยกว่า 30 ปี ไปจนถึง 30 - 40 ปี ขณะที่ประเด็นอื่น ๆ ยังไม่พร้อมให้การสนับสนุนมากนัก

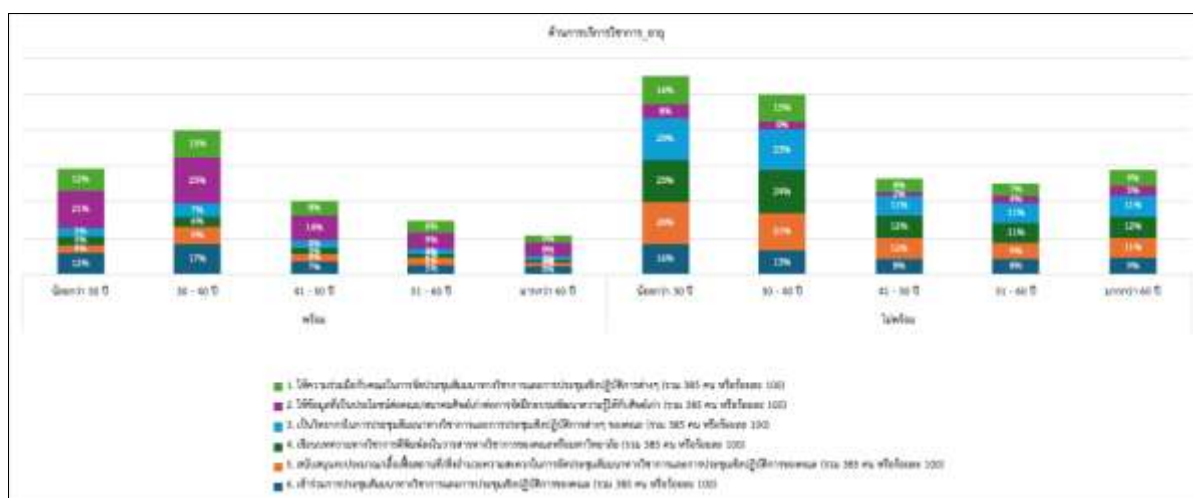
ด้านการบริการวิชาการ แบ่งตามช่วงอายุ (ภาพที่ 2 - 3) พบว่าประเด็นที่ 2. ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อคณะและสมาคมศิษย์เก่าต่อการจัดฝึกอบรมพัฒนาความรู้ ทุกช่วงอายุส่วนมากพร้อมให้ความร่วมมือ ขณะที่ประเด็นอื่น ๆ ศิษย์เก่าตอบไม่พร้อมเป็นส่วนมาก

ภาพที่ 2 - 1 จำนวนของผู้ตอบแบบสอบถามความพร้อมด้านการจัดการศึกษา แบ่งตามช่วงอายุ

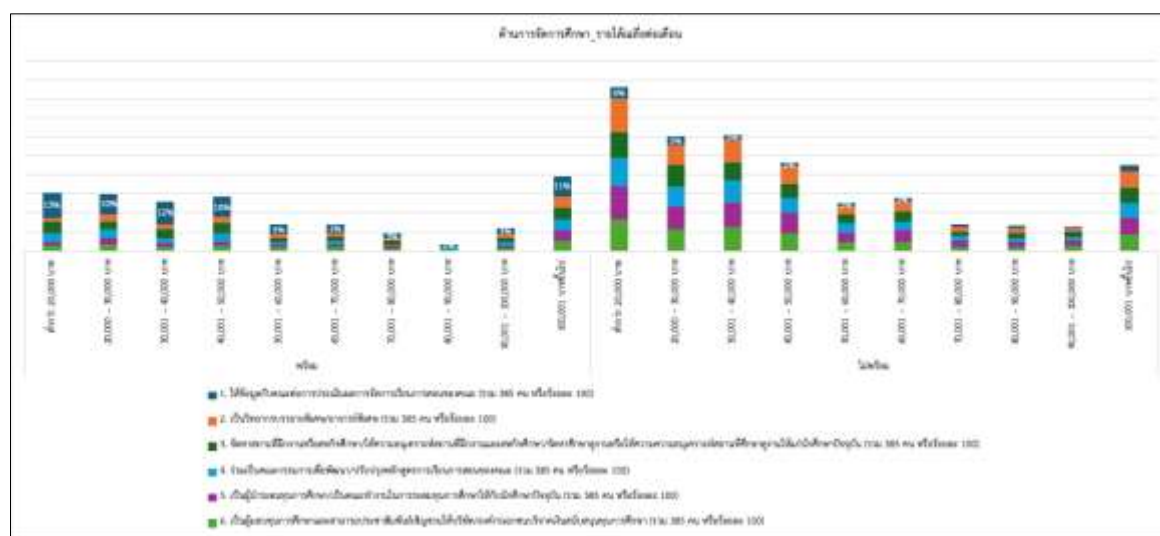

ภาพที่ 2 - 2 จำนวนของผู้ตอบแบบสอบถามความพร้อมด้านการวิจัย แบ่งตามช่วงอายุ

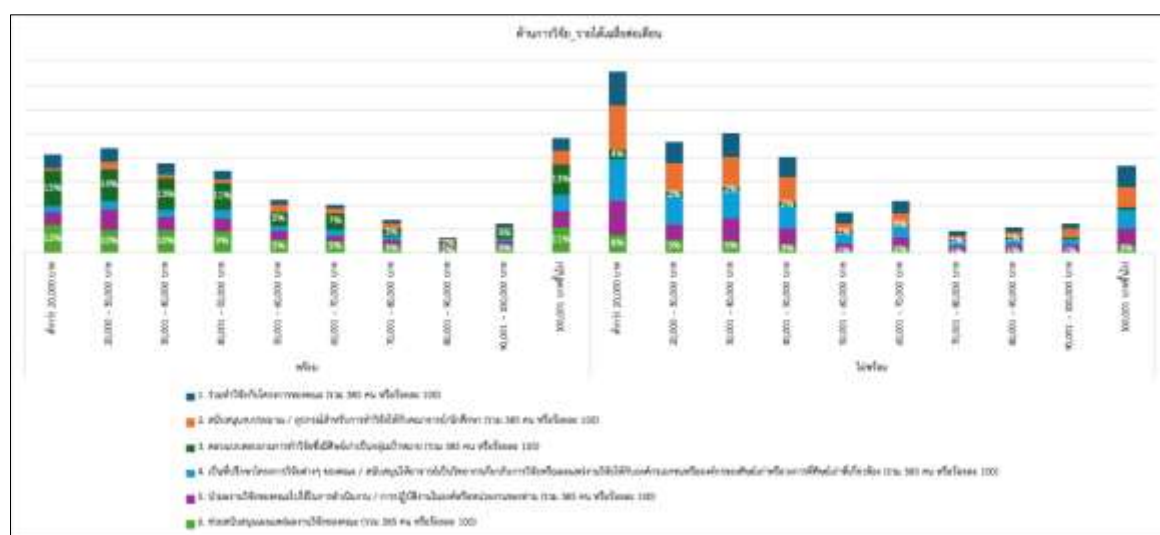

ภาพที่ 2 - 3 จำนวนของผู้ตอบแบบสอบถามความพร้อมด้านการบริการวิชาการ แบ่งตามช่วงอายุ

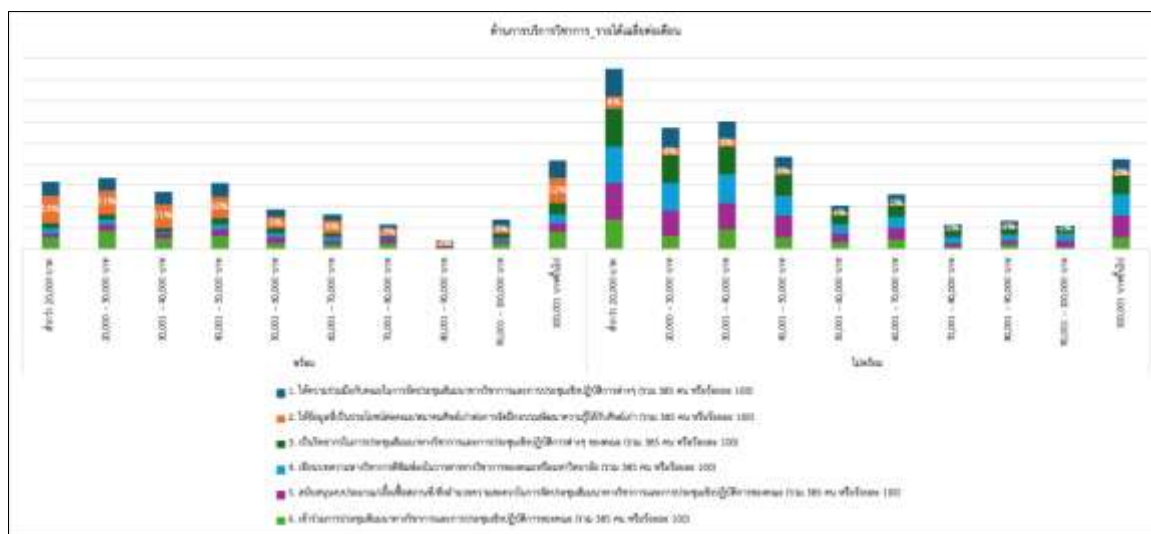
ด้านการจัดการศึกษา แบ่งตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน (ภาพที่ 3 - 1) พบว่าประเด็นที่ศิษย์เก่ามีความพร้อมให้การสนับสนุนคณะฯ มากที่สุด คือ ประเด็นที่ 1. ให้ข้อมูลกับคณะต่อการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของคณะ ด้านการวิจัย (ภาพที่ 3 - 2) มี 2 ประเด็นที่ภาพรวมศิษย์เก่าส่วนมากค่อนข้างพร้อม ได้แก่ ประเด็นที่ 3. และ 6. คือ การออกแบบสอบถามวิจัยและสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิจัยของคณะ ด้านการบริการวิชาการ (ภาพที่ 3 - 3) ประเด็นที่มีความพร้อมมากที่สุด คือ ประเด็นที่ 2. การให้ข้อมูลต่อคณะและสมาคมศิษย์เก่าเพื่อจัดฝึกอบรม โดยจากทุกประเด็นข้างต้น กลุ่มศิษย์เก่าที่ค่อนข้างมีความพร้อมในการให้ความร่วมมือจะมีรายได้ตั้งแต่อย่างน้อยกว่า 20,000 บาท ไปจนถึง 50,000 บาท และรายได้มากกว่า 100,000 บาทขึ้นไป

ภาพที่ 3 - 1 จำนวนของผู้ตอบแบบสอบถามความพร้อมด้านการจัดการศึกษา แบ่งตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

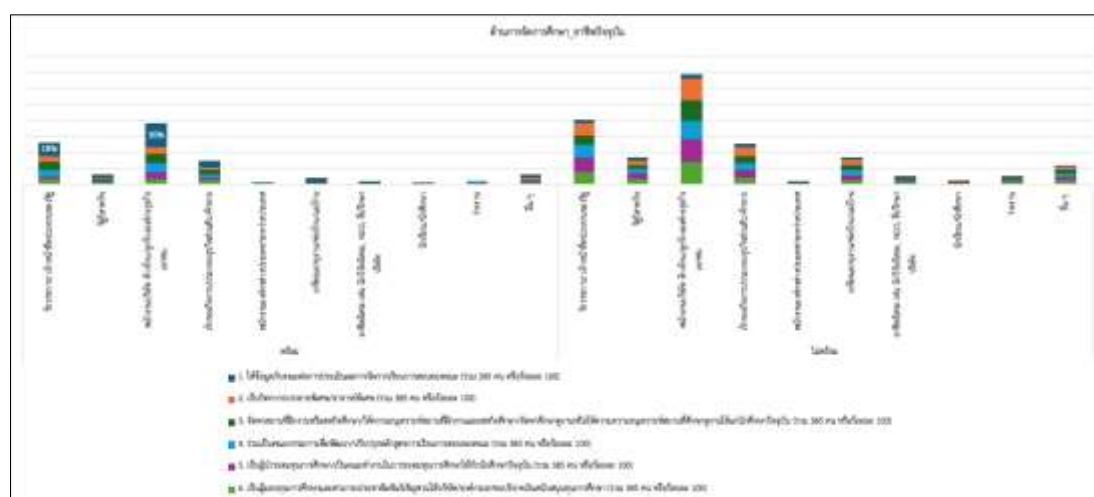

ภาพที่ 3 - 2 จำนวนของผู้ตอบแบบสอบถามความพร้อมด้านการวิจัย แบ่งตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

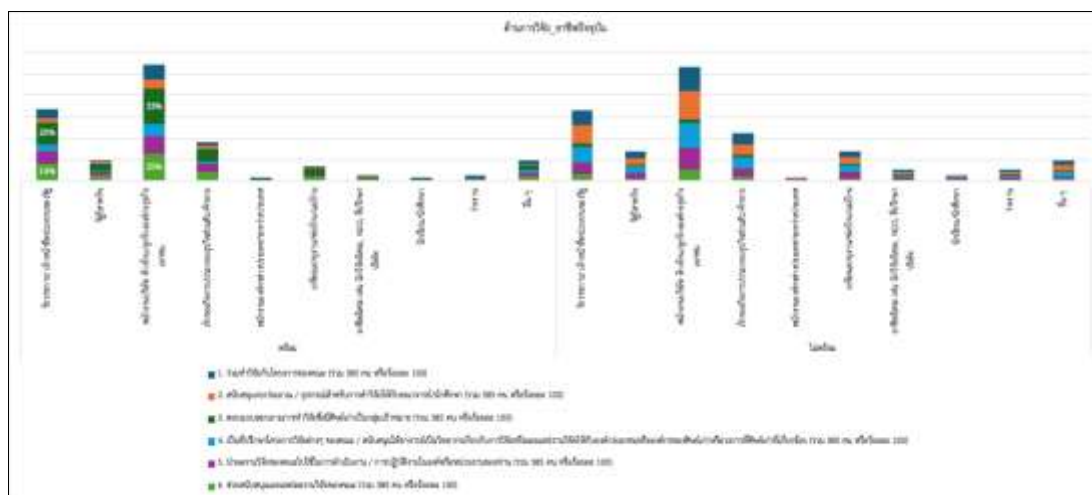

ภาพที่ 3 - 3 จำนวนของผู้ตอบแบบสอบถามความพร้อมด้านการบริการวิชาการ แบ่งตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

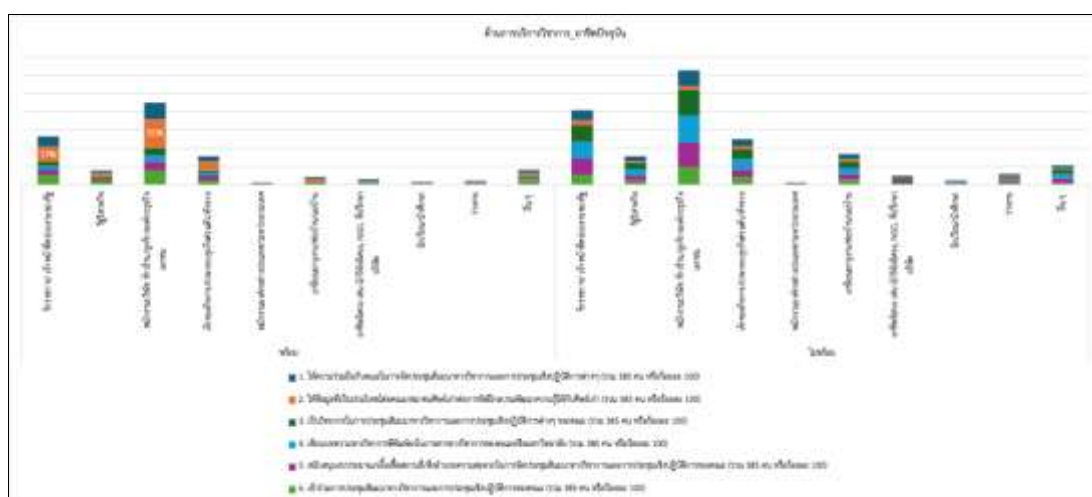
ด้านการจัดการศึกษา แบ่งตามอาชีพ ณ ปัจจุบันของศิษย์เก่า (ภาพที่ 4 - 1) พบว่าประเด็นที่ 1. การให้ข้อมูลกับคณะต่อการประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ศิษย์เก่าค่อนข้างมีความพร้อมมากที่สุด โดยเฉพาะศิษย์เก่าที่ประกอบอาชีพข้าราชการและพนักงานบริษัทเอกชน ประมาณร้อยละ 18 และ 30 ตามลำดับ ด้านการวิจัย (ภาพที่ 4 - 2) มี 2 ประเด็นที่ศิษย์เก่าส่วนมากพร้อมให้การสนับสนุน ได้แก่ ประเด็นที่ 3. การช่วยตอบแบบสอบถามวิจัย และประเด็นที่ 6. ช่วยสนับสนุนเผยแพร่ผลงานวิจัยของคณะ โดยกลุ่มอาชีพที่มีความพร้อมมากที่สุด คือ ข้าราชการและพนักงานบริษัทเอกชน ด้านการบริการวิชาการ (ภาพที่ 4 - 3) มี 1 ประเด็นที่ศิษย์เก่าส่วนมากพร้อมให้การสนับสนุน คือ ประเด็นที่ 2. การให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อคณะและสมาคมศิษย์เก่าในการจัดฝึกอบรมพัฒนาความรู้

ภาพที่ 4 - 1 จำนวนของผู้ตอบแบบสอบถามความพร้อมด้านการจัดการศึกษา แบ่งตามอาชีพปัจจุบัน

ภาพที่ 4 - 2 จำนวนของผู้ตอบแบบสอบถามความพร้อมด้านการวิจัย แบ่งตามอาชีพปัจจุบัน

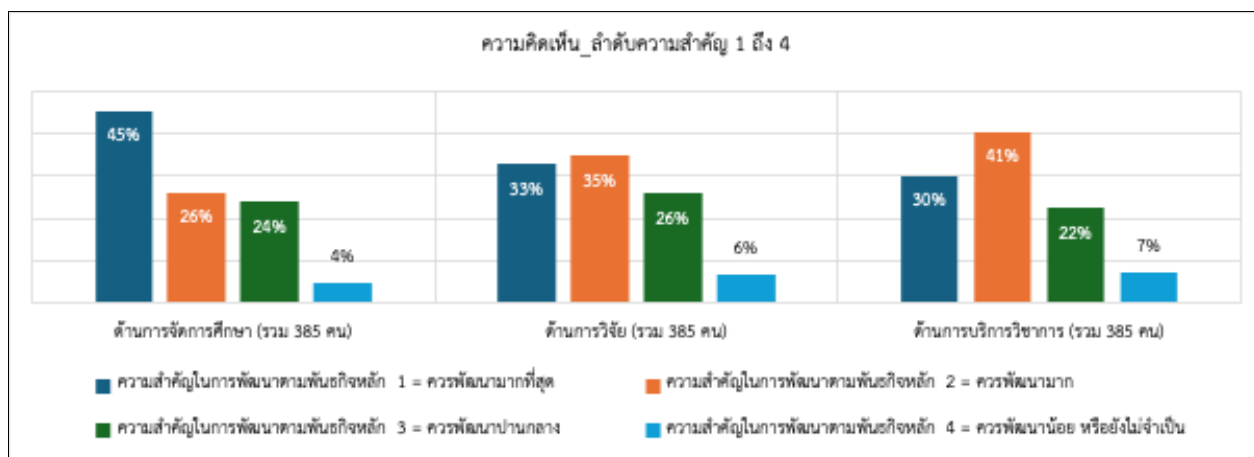

ภาพที่ 4 - 3 จำนวนของผู้ตอบแบบสอบถามความพร้อมด้านการบริการวิชาการ แบ่งตามอาชีพปัจจุบัน

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็น

ภาพที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของศิษย์เก่าต่อการพัฒนางานตามพันธกิจของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 385 คน พบว่าด้านการจัดการศึกษา ศิษย์เก่ากว่าร้อยละ 45 ให้ความสำคัญว่าเป็นเรื่องที่ควรพัฒนามากที่สุด ขณะที่ร้อยละ 26 และ 24 มองว่าควรพัฒนามากถึงปานกลาง ตามลำดับ และมีร้อยละ 4 มองว่าด้านการจัดการศึกษาควรพัฒนาน้อยหรือยังไม่จำเป็น อย่างไรก็ตามในภาพรวมศิษย์เก่าค่อนข้างให้ความสำคัญกับด้านการจัดการศึกษาว่าเป็นเรื่องที่ควรพัฒนามากที่สุด เมื่อเทียบกับด้านการวิจัยและด้านการบริการวิชาการ

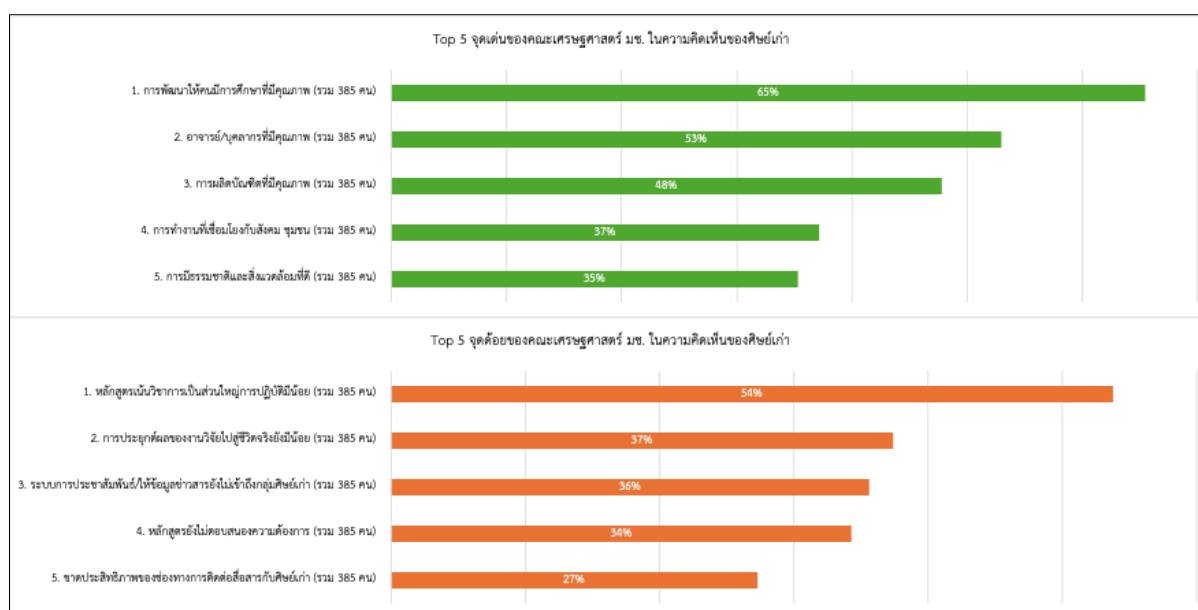
ด้านการวิจัย พบว่าศิษย์เก่าค่อนข้างให้ความสำคัญในระดับมากและมากที่สุด โดยมีกว่าร้อยละ 35 ที่ให้ความสำคัญในระดับมาก และร้อยละ 33 ให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการบริการวิชาการ ศิษย์เก่าให้ความสำคัญในระดับมากถึงร้อยละ 41 และให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดอยู่ที่ระดับร้อยละ 30

ภาพที่ 5 จำนวนของผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นในการให้ความสำคัญต่อการพัฒนางานตามพันธกิจ

ส่วนที่ 4 จุดเด่นและจุดด้อย

ภาพที่ 6 แสดงถึงจุดเด่นและจุดด้อยของคณะเศรษฐศาสตร์ ระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมาในความคิดเห็นของศิษย์เก่าจำนวน 385 คน โดยมีการเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า 5 อันดับแรกของจุดเด่นที่มีศิษย์เก่าเลือกตอบมากที่สุด คือ มีธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดี ทำงานเชื่อมโยงกับสังคมและชุมชน ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ มีอาจารย์และบุคลากรที่มีความสามารถ รวมถึงส่งเสริมการศึกษาที่มีคุณภาพ สำหรับข้อเสนอแนะในการพัฒนาคณะฯ ต่อไป (จุดด้อย) ศิษย์เก่ามองว่า ควรปรับปรุงการประชาสัมพันธ์และการให้ข้อมูลข่าวสารให้เข้าถึงศิษย์เก่าได้ง่ายและชัดเจนมากขึ้น ปรับหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการของนักศึกษา ส่งเสริมให้มีงานวิจัยที่นำไปใช้ได้จริง และเพิ่มเนื้อหาที่เน้นการลงมือปฏิบัติมากขึ้นในหลักสูตรการเรียนการสอน เป็นต้น

ภาพที่ 6 จำนวนของผู้ตอบแบบสอบถามจุดเด่นและจุดด้อยของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

พันธกิจของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การจัดการศึกษา การวิจัย และการบริการวิชาการ แม้จะถูกแบ่งตามช่วงอายุ รายได้ และอาชีพของศิษย์เก่า แต่ความพร้อมในการสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของศิษย์เก่าไม่ได้ต่างกัน สอดคล้องกับงานของ (ไข่มุก รักษ์ชุมแก้ว, 2545) โดยประเด็นที่ศิษย์เก่าค่อนข้างมีความพร้อมมากที่สุด ด้านการจัดการศึกษา คือ การให้ข้อมูลกับคณะต่อการประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ด้านการวิจัย คือ การตอบแบบสอบถามวิจัยและสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิจัยของคณะ และด้านการบริการวิชาการ คือ การให้ข้อมูลต่อคณะและสมาคมศิษย์เก่าเพื่อจัดฝึกอบรมให้แก่ตัวศิษย์เก่าเอง ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดนี้อาจใช้เงินหรือทรัพยากรค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับกิจกรรมอื่น ๆ ที่ศิษย์เก่าตอบไม่พร้อม ทั้งนี้ ศิษย์ที่มีความพร้อมให้ความร่วมมือมากที่สุด มักเป็นกลุ่มที่อายุต่ำกว่า 40 ปี มีรายได้ไม่เกิน 50,000 บาท หรือบางคนอาจมีรายได้เกิน 100,000 บาท โดยส่วนใหญ่มักทำงานเป็นข้าราชการหรือพนักงานบริษัทเอกชน

ความคิดเห็นต่อการพัฒนางานตามพันธกิจ พบว่าด้านการจัดการศึกษาศิษย์เก่าให้ความสำคัญมากที่สุด ส่วนผลวิจัยจุดเด่นและจุดด้อยของคณะเศรษฐศาสตร์ในระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ในความคิดเห็นของศิษย์เก่าพบว่า การพัฒนาให้คนมีการศึกษาที่มีคุณภาพ มีอาจารย์และบุคลากรที่มีคุณภาพ และผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ คือจุดเด่นที่สุดของคณะเศรษฐศาสตร์ ตามลำดับ ขณะที่จุดด้อย คือ คณะเศรษฐศาสตร์การเรียนการสอนยังเน้นการปฏิบัติน้อย การประยุกต์ใช้ผลงานวิจัยให้เกิดประโยชน์ในชีวิตจริงก็ยังมีน้อยเช่นกัน รวมถึงยังขาดการประชาสัมพันธ์หรือเข้าถึงกลุ่มศิษย์เก่า ตามลำดับ

ซึ่งจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าแม้ศิษย์เก่าจะแสดงความพร้อมในการสนับสนุนพันธกิจของคณะในหลายประเด็น แต่คณะกลับมีจุดด้อยในเรื่องการประชาสัมพันธ์และการเข้าถึงกลุ่มศิษย์เก่า สะท้อนถึงช่องว่างในการสื่อสารระหว่างคณะกับศิษย์เก่าที่ควรได้รับการพัฒนา ซึ่งงานศึกษาของ (ไข่มุก รักษ์ชุมแก้ว, 2545) ได้นำเสนอหลายรูปแบบของความสัมพันธ์ที่สถาบันการศึกษาและศิษย์เก่าสามารถมีร่วมกันได้ เช่น ผ่านรูปแบบการขอความช่วยเหลือ การส่งเสริมการศึกษา และการสังสรรค์ อย่างไรก็ตาม คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ต้องพัฒนาการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ศิษย์เก่าเข้าถึงด้วยเช่นกัน โดย (อนวัช มีเคลือบ และคณะ, 2560) มองว่าการสื่อสารกับศิษย์เก่าควรมีหลายระดับ เช่น ระดับเครือข่าย ระดับสถาบัน และสื่อแบบมัลติมีเดียจะเหมาะสมกับโลกปัจจุบันมากที่สุด ส่วนศิษย์เก่าที่อาวุโสแล้วยังต้องใช้การสื่อสารแบบทางการ เป็นต้น

สุดท้ายแม้ว่าคณะจะมีจุดเด่นด้านคุณภาพการศึกษา บุคลากร และบัณฑิต แต่ยังคงพัฒนาด้านการเรียนการสอนเชิงปฏิบัติและการประยุกต์ใช้งานวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับความสนใจของศิษย์เก่าที่ต้องการเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ คณะเศรษฐศาสตร์จึงควรใช้โอกาสนี้ในการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นการปฏิบัติและการประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพของศิษย์เก่าและสร้างความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนต่อไป โดย (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2551) มองว่ามหาวิทยาลัยอันดับโลกสามารถสร้างเครือข่ายศิษย์เก่าที่เข้มแข็งได้ เนื่องจากมีช่องทางเพื่อให้ศิษย์เก่าได้ติดต่อและสร้างเครือข่ายโดยมีสมาคมศิษย์เก่าเป็นแกนหลักสำคัญในการขับเคลื่อน มีการวางระบบองค์กรประสานงานเพื่อให้สมาชิกในเครือข่ายที่สร้างขึ้นมองเห็นบทบาทของตนชัดเจน และที่สำคัญคือต้องมีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างศิษย์เก่ากับมหาวิทยาลัยหรือคณะ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ความร่วมมือ ทั้งนี้ (เกรียงศักดิ์

เจริญวงศ์ศักดิ์, 2551; ฐิติพันธ์ สอนพุด, 2555) มีความเห็นตรงกันในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันการศึกษา กับศิษย์เก่า

ข้อเสนอแนะและข้อจำกัดของงานวิจัย

การวิจัยในอนาคต ผู้วิจัยควรมีการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับการเปรียบเทียบรูปแบบการสร้างความสัมพันธ์กับ ศิษย์เก่าของสถาบันการศึกษาชั้นนำทั้งในและต่างประเทศ เพื่อนำแนวปฏิบัติที่ดีมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบท ของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นอกจากนี้ อาจมีการศึกษาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายในองค์กรร่วมด้วย เช่น ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาปัจจุบัน เพื่อให้มองเห็นมุมมองการพัฒนาคณะเศรษฐศาสตร์รอบด้านมากขึ้น รวมถึงมีการวิเคราะห์เชิงสถิติสนับสนุนข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

ผลงานวิจัยฉบับนี้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ด้วยความร่วมมือและการสนับสนุนอย่างดีจาก ผศ.สุชาติ พรหมชาติแก้ว และ ผศ. ดร.นัฏฐพรพงษ์ แก้วสมพงษ์ ที่ปรึกษางานวิจัย คณะผู้บริหารและบุคลากรของ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สมาคมศิษย์เก่าเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และศิษย์เก่า ทุกท่านที่สละเวลาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและให้ข้อมูลอย่างครบถ้วน และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อ การดำเนินงานวิจัย รวมถึงผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนสนับสนุนให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงด้วยสมบูรณ์ ผู้วิจัยมีความ มุ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลงานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน ตลอดจนผู้ที่สนใจในการศึกษาและพัฒนาองค์ ความรู้ในประเด็นที่เกี่ยวข้องต่อไปอย่างกว้างขวางและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กฤษมันต์ วัฒนานรงค์. (2554). *พลังของศิษย์เก่ากับสถาบันนิยม*. สืบค้นจาก <https://krismant.com/the-power-of-alumni-and-popular-institutions/>
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2551). *ฮาร์วาร์ดแบบอย่างสร้างเครือข่ายศิษย์เก่าเข้มแข็ง*. สืบค้นจาก <https://www.kriengsak.com/node/1298>
- ไข่มุก รักษ์ชุมแก้ว. (2545). *บทบาทของศิษย์เก่าต่อการจัดดำเนินงานของมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย* (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2567). *เกี่ยวกับ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. สืบค้นจาก <https://www.econ.cmu.ac.th/th/about-faculty>
- สายสวาท เผ่าพงษ์, อุไรรักษ์ คัมภีรานนท์, และ สิริเพ็ญโสภณ จันทรสถาพร. (2555). พฤติกรรมสุขภาพของนักศึกษา เภสัชกรวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา. *วารสารสุขภาพและการศึกษาพยาบาล*, 17(1), 81-92.
- สุพร ศุภลักษณ์นารี และ ธงชัย สมบูรณ์. (2554). *ความคาดหวังของศิษย์เก่าที่มีต่อพันธกิจมหาวิทยาลัยรามคำแหง*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- อนวัช มีเคลือบ, กิตติมา ชาญวิชัย, และ จิรวัฒน์ วีรังกร. (2560). การจัดการการสื่อสารเพื่อพัฒนาความผูกพันศิษย์เก่าของมหาวิทยาลัยรัฐในประเทศไทย. *วารสารบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร*, 12(1), 163-177.
- McAlexander, J. H., & Koenig, H. F. (2001). University experiences, the student-college relationship, and alumni support. *Journal of Marketing for Higher Education*, 10(3), 21-44.